

Дзейныя асобы

Добрая навіна: у нас на Маларытчыне з'явіўся... крыж Ефрасінні Полацкай. Дакладней, вядома ж, копія, зробленая рукамі брыгадзіра «Ляхаўцы» ААТ «Макраны» С. К. БУРШТЫНА.

У раёне Сцяпан Канстанцінавіч (*на здымку*) вядомы тым, што на другім паверсе ўласнага дома стварыў прыватны краязнаўчы музей. Плошча яго каля 60 кв. м. На іх размешчаны больш за дзве тысячы экспанатаў, размеркаваных па чатырох асноўных раздзелах: «Ваенная гісторыя», «Этнаграфія», «Летапіс калгаса», «Гісторыя маёй сям'і». Апроч таго, нядаўна музейшчык завяршыў работу над ілюстраванай гісторыяй аграгарадка Макраны, якую назваў «Ці павінна зямля калгасу?», а цяпер працуе над стварэннем новага раздзела «Бурштынавы цуд». Пачэснае месца ў гэтай экспазіцыі зойме копія крыжа, які быў выраблены ў 1161 годзе майстрам Лазарам Богшам па замове прападобнай ігуменні Ефрасінні Полацкай і страчаны ў час Другой сусветнай вайны.

...Задума стварыць яшчэ адну копію беларускай святыні (першую, у поўны памер, вырабіў брэсцкі ювелір-эмальер

Мікалай Кузьміч) у Сцяпана Бурштына ўзнікла даўно, а ўмацавалася пасля паездкі ў Полацк, у Спаса-Ефрасіннеўскі жаноцы манастыр.

Аднак з чаго было пачынаць? Сцяпан

Канстанцінавіч спадзяваўся на дапамогу Усявышняга, вывучаў кнігі і артыкулы, якія ўдавалася адшукаць у мясцовай бібліятэцы ды інтэрнэце, і паступова прыходзіў да думкі, што аснову копіі крыжа зробіць з драўніны дуба. Яна, па-першае, мае прыгожую афарбоўку і тэкстуру, па-другое, шчыльная і пругкая, добра захоўваецца — нават у зямлі і пад вадой...

А ўпрыгожыць крыж Сцяпан Бурштын вырашыў, вядома ж, бурштынам, калекцыю якога збіраў дзесяцігоддзямі. Жадаючы зрабіць прыемнае, вырабы з гэтага мінералу Сцяпану Канстанцінавічу дарылі ўсе.

— Бурштын — гэта зацвярдзелая смала хвойных дрэў, — гаворыць калекцыянер. — У старажытнасці яе лічылі жывой, раілі ў якасці абярэгаў насіць падарожным і вайскоўцам.

Для аздобы копіі крыжа Сцяпан Бурштын падабраў камяні жоўтага і чырвонага колераў, якія збіраў не адзін год. Да дубовай асновы вырашыў прымацоўваць іх з дапамогай універсальнага клею В-7000. Перад пачаткам работы ўзяў благаслаўленне ў настояцеля мясцовага храма іерэя Сяргія Капанькі. Да работы прыступіў з малітвай 23 сакавіка.

Копія крыжа мае такія ж памеры, як арыгінал: вышыня 51,8 см, даўжыня верхняй папярочкі — 14 см, ніжняй — 21,2 см, таўшчыня — 2,5 см. Пасярэдзіне крыжа знаходзіцца распяцце, над ім — выява Божай Маці. Па баках ніжняй папярочкі злева — паясная выява Божай Маці з Ісусам Хрыстом на руках, справа — выява Божай Маці, у верхнім канцы крыжа — паясная выява Ісуса Хрыста, які ў руках трымае Біблію. Выявы Божай Маці, Ісуса Хрыста — і на бакавой паверхні копіі.

Для захоўвання твора Сцяпан Канстанцінавіч набыў адмысловы іконны футляр. Побач з ім размясціў дзве іконы прападобнай Ефрасінні Полацкай. Такім чынам стварылася свайго роду бажніца...

Музей Сцяпана Бурштына, які пачынаўся з таго, што старыя «непатрэбныя» рэчы гаспадар не выкідваў, а заносіў на другі паверх дома, адкрыты для ўсіх. На экскурсіях пабывала нямала школьнікаў, прыезджалі краязнаўцы з Брэста і Пінска, госці з Расіі, Польшчы, Германіі і Украіны.

Мікалай НАВУМЧЫК, фота аўтара.

г. Маларыта

Зварот у рэдакцыю

«РАССТУПІЦЕСЯ... ДАЙЦЕ ПАДМЕСЦІ!»

«Напэўна, кожны пасажыр нашага метрапалітэна бачыў, як прыбіральшчыцы сухім венікам падмятаюць прыступкі і падлогу пераходаў, падймаюць у паветра пыл, — піша пенсіянер Леанід МЯЛЕШКА. — Гэта робіцца днём і ўвечары, нават сярод натоўпу. Між тым эксперты выявілі, што дробныя часціцы пылу, якія прысутнічаюць у паветры «падземкі», адрозніваюцца па сваім складзе ад пылу ў іншых месцах. Яны больш «багатыя» металамі, асабліва жалезам і меддзю».

Па меркаванні спецыялістаў, як паведамляе спадар Мялешка (у мінулым, дарэчы, урач прафілактычнай медыцыны Мінскага гарадскога клінічнага цэнтара псіхіятрыі і псіхатэрапіі), пыл метрапалітэна небяспечны для здароўя, паколькі яго таксічныя часцінкі здольныя пранікаць у арганізм, пашкоджаць не толькі дыхальныя шляхі, але і лёгкія, печань, ныркі, мозг. Вялікая колькасць пылу, якая доўга носіцца ў паветры і не асядае, можа стаць прычынай астматычных і алергічных захворванняў. Думаю, гэтых довадаў дастаткова для таго, каб не разганяць пыл сухім венікам, каб ліквідаваць гэты «рэлікт» з нашага цудоўнага метро.

Для прыборкі чытач прапануе выкарыстоўваць малагабарытныя аўтаматычныя, ранцавыя пыласосы з аўтаномным сілкаваннем.

Па каментарый да звароту мы звярнуліся ў ДП «Мінскі метрапалітэн». Як паведамляецца ў афіцыйным адказе за подпісам **намесніка дырэктара па эксплуатацыі Вадзіма ПАЛІШЧУКА**, санітарна-гігіенічныя патрабаванні да ўтрымання ўсяго комплексу станцыйных збудаванняў метрапалітэна вызначаны санітарнымі нормамі, правіламі і гігіенічнымі нарматывамі «Гігіенічныя патрабаванні да ўмоў працы работнікаў і эксплуатацыі метрапалітэнаў», зацверджанымі пастановай Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь ад 19.10.2010 № 135. «У адпаведнасці з патрабаваннямі санітарных нормаў для кожнай станцыі метрапалітэна распрацаваны тэхналагічны працэс работы станцыі, у якім устаноўлены парадак, перыядычнасць і спосабы яе прыбі-

гэтым дзяжурным персаналам днём з пэўнай перыядычнасцю ачышчаюцца абодва станцыі з мэтай выяўлення недахопаў і падтрымання неабходнага санітарнага стану.

У дзённы час вільготнае прыбіранне маршавых лесвіц, а таксама падземных пешаходных пераходаў немагчыма з прычыны пастаяннага патоку пасажыраў метрапалітэна або іншых грамадзян (людзі могуць паслізнуцца на вільготнай падлозе і атрымаць траўму), таму выконваецца толькі сухое прыбіранне з дапамогай веніка. Сухое прыбіранне маршавых лесвіц ачышчаюцца падчас мінімальнага пасажырапатоку на станцыях метрапалітэна. Аднак на перасадчых станцыях «Купалаўская» і «Кастрычніцкая» прыбіранне аб'яжарана з прычыны значнага пасажырапатоку.

У Мінскім метрапалітэне была таксама разгледжана

магчымасць правядзення сухога прыбірання з дапамогай пераносных пыласосаў. Вывучаліся характарыстыкі акумулятарных, таму што пры наяўнасці руху грамадзян небяспечна працаваць пыласосам ад электрычнай сеткі. Асноўны мінус пераноснага акумулятарнага пыласоса — непрацяглы час работы акумулятара. Для яго падзарадкі патрабуецца пэўны час, а ў выпадку неабходнасці правядзення тэрміновага прыбірання скарыстацца пыласосам будзе немагчыма.

Варта адзначыць, што для правядзення прыбірання тэрыторыі станцый неабходна выкарыстоўваць пыласосы з высокай магутнасцю ўсмоктвання. Дадзеныя мадэлі досыць шумныя і маюць значныя габарыты. А інструкцыяй па эксплуатацыі рэкамендавана выконваць асабліваю асцярожнасць, працуючы на лесвіцы, каб выключыць траўміраванне пасажыраў або іншых грамадзян, а таксама саміх прыбіральных, сярод якіх, у тым ліку, і пажылыя жанчыны. Габарыты вышэйназванага абсталявання могуць выклікаць цяжкасць у перамяшчэнні людзей, а шум ад пыласоса — скажонасць і недакладнасць атрымання інфармацыйнага тэксту пасажырамі ад работнікаў метрапалітэна. Таму ў цяперашні час падтрымліваць санітарны стан пасажырскіх зон у дзённы час іншым спосабам не ўяўляецца магчымым».

Надзея ДРЫНДРОЖЫК.

На чужых памылках

«ЛЮДЗІ РАНЕЙ БЫЛІ РАЗУМНЕЙШЫЯ: ЖАНІЛІСЯ І ЖЫЛІ...»

Дрэны ў мяне характар: калі бачу, што на дарозе нехта галасуе, прасіць падвезці, абавязкова спынюся, падбярэ. А потым, здаралася, падчаплю нейкі вірус, перахварэю ці буду перажываць за чужога, зусім не знаёмага мне чалавека, які па дарозе раптам адкрые сваю душу.

Таццяна вось расказала, што вырасла ў вёсцы, у вельмі дружнай, працавітай сям'і, добра скончыла школу, пайшла працаваць, зарабляць свае першыя грошы і вопыт, шукаць кахання і шчасця.

З першым ёй, здаецца, пашчасціла, бо кахала сама і была каханай, выйшла замуж, нарадзіла дачку, а вось шчасця пры гэтым амаль не мела, бо муж, мякка кажучы, выпіваў, і тады месца ў хаце не было нікому. Жонка з дзіцем пачала то ў сваім гуме, то ў чужым, сыходзіла да бацькоў і, паверыўшы чарговым аб'яцанням, вярталася, зноў уцякала, падавала на развод. І ён такі ўрэшце адбыўся. Таццяна з дачкой пераехала ў іншы горад, знайшла новую работу, а з гадамі — і новага надзейнага спадарожніка жыцця. Ягор быў непітушчы, ставэйшы за яе, рана аўдавеў, дарослыя дзеці жылі асобна, ён — адзін... Прапанаваў

пераехаць і жыць разам. Дом, маўляў, вялікі...

Упершыню ўбачыўшы яго, Таццяна зразумела, што не было там не толькі гаспадыні, але і гаспадара: дах працякаў, вокны гнілыя, сцены ды столь дваццаць гадоў нефарбаваныя...

А таму, згадзіўшыся на пераезд, жанчына замкнула сваю невялічкую кватэру і, што называецца, закасала рукавы: узялася за капітальны рамонт, за 20 «сотак» задзірванелай зямлі, за гаспадарку. У хуткім часе на закінутым раней падворку з'явіліся куры і гусі, потым трусы і козы. На вялікім прысядзібным участку чаго толькі не цвіло і не расло. Ягор стаў жыць як у бога за плячыма. Трэба нешта зрабіць? «Танечка, давай ты, бо ты ж маладзейшая», «... Ты спрытнейшая», «... Цябе хутчэй паслухаюць». І Таццяна ішла — усюды. Адзінае...

На пачатку сумеснага жыцця Ягор не раз заводзіў размову аб тым, што трэба схадзіць у ЗАГС, узаконіць адносіны. А яна ўсё адкладвала: то няёмка было перад дарослай дачкой, то часу бракавала, ды і шлюб, казала, гэта не штамп у пашпарце. Яшчэ паспеюць, маўляў...

Яна меркавала, а Бог размяркоўваў: не паспелі... Хоць у тыя трагічныя хвіліны ўсё зрабіла правіль-

на. Ды і хуткая прыехала амаль адразу...

Таццяна цяжка перажывала страту! А яшчэ цяжэй — тое, што пачалося потым, калі мужавы дзеці казалі, што яна ў гэтым доме нішто, што ёй нічога не належыць...

— Дык трэба ж у суд! — казала я сваёй выпадковай спадарожніцы.

— Я хацела і нават збіралася, — уздыхнула жанчына, — а потым... Ведаеце, у мяне характар не той: мне чым сведак збіраць ды нешта даказваць, прасцей яшчэ раз пачаць спачатку. Ну сапраўды — кватэра ёсць, работа ёсць. Зяць з дачкой, калі што, дапамогуць...

— Дай бог! — пажадала я грамадзянскай удаве. А потым доўга думала, што раней людзі былі разумнейшыя: жаніліся і жылі.

Цяпер і ўсё часцей спачатку жывуць (гадамі, а то і дзесяцігоддзямі), а потым застаюцца ні з чым, як тая казанная баба — каля свайго разбітага карыта. Ці не пра такіх Канстанцыя Буйло пісала:

*Маладосці!
Ты маеш дзён багата,
Ты іх, беспалапотно,
не лічыш.
Толькі старасць разумее
страту:
Мала — ды ні ў кога
не пазычыш.
Т. Міклашэвіч,
Мінскі раён.*

Усмешачку!

Месяцы два таму, напрудвесні, можна сказаць, да нас у двор забег сямігаводы сусед і пахваліўся, што яго тата павесіў шкварчэўню. Гэта — як ён сказаў — спецыяльны дамок для «шпакоў і скварцоў». Новае і, згадзіцеся, цікавае слова. Я назбірала іншых:

Пратэктар — той, хто робіць пратэктоў.

Вілачнік — гаспадар вілы.

ХТО ТАКІ АБІБОК?

Акуліст — паляўнічы на акул.

Карпункт — месца кары.

Прырода — акушэрка, бабка-павітуха.

Абібок — баксёр.

Гадзіннік — змеялоў.

Засек — кат з сякерай.

Падкоўдранік — аматар паспаць.

Нябожчык — атэіст.

Кнігавыдавец — бібліятэкар.

С. Вароніна,

Быхаўскі раён.